

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetdirektörer Lt
Redovisningsdirektörer Lt
Finansdirektörer Lt
Landstingsekonomer

Planeringsförutsättningar för åren 2017–2020

I detta EkonomiNytt presenterar vi:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Ny befolkningsprognos
- Preliminär kostnadsutjämning 2018
- Löne- och prispförändring för landsting
- Nya instruktioner till modellen Skatter & bidrag

Jämfört med den prognos SKL presenterade i februari (EkonomiNytt 03/2017) är skatteunderlagets ökningstakt nedreviderad 2017 och uppreviderad 2018 till följd av ny information om sysselsättningsutvecklingen. Även för 2016 har en marginell justering gjorts.

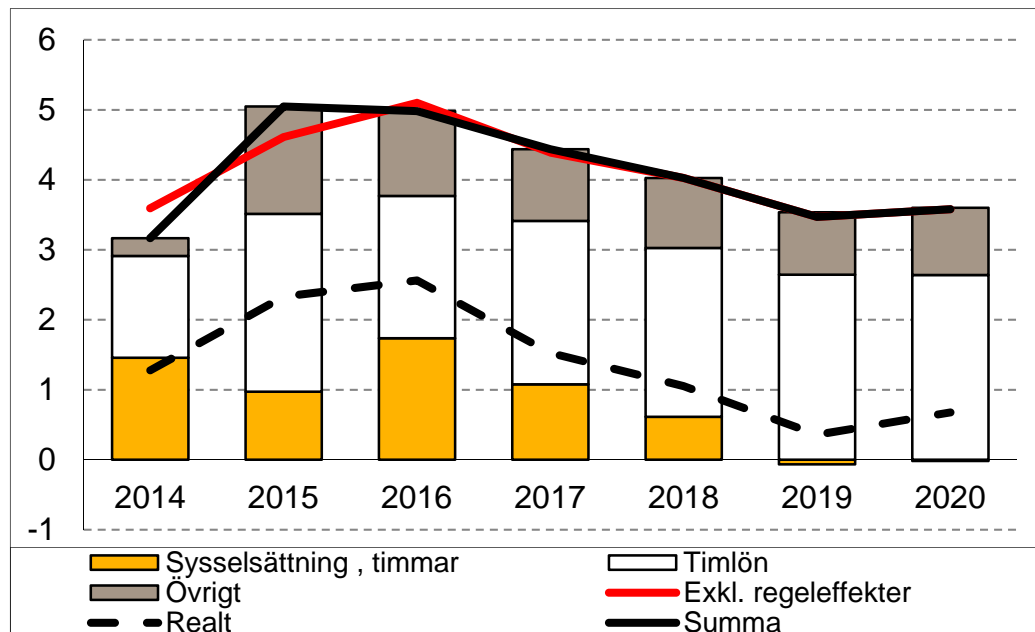
Skatteunderlagstillväxten avtar efter konjunkturtoppen

Skatteunderlagsprognosen är baserad på den samhällsekonomiska bild som kommer att presenteras i *Ekonomirapporten, maj 2017* den 10 maj.

Den starka tillväxt av skatteunderlaget vi såg år 2016 väntas avta successivt fram till 2020 (diagram 1). Från och med 2019 understiger ökningstakten genomsnittet för den tid som gått sedan millennieskiftet.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket och SKL.

Den huvudsakliga förklaringen är att ökningen av arbetade timmar upphör när konjunkturtoppen passerar. I viss mån bidrar det även att grundavdragen beräknas stiga snabbare om ett par år. Det motverkas endast till en mindre del av att lönehöjningarna väntas bli större och inkomster av arbetslöshetsersättningar tilltar.

Förändring jämfört med SKL:s prognos från februari

Jämfört med den prognos vi presenterade i februari (EkonomiNytt 03/2017) är skatteunderlagets ökningstakt nedreviderad år 2017 och uppreviderad 2018, se tabell 1. En marginell justering har även gjorts för utvecklingen 2016. Ändringarna förklaras i huvudsak av att vi i förra prognosen överskattade utvecklingen av arbetade timmar under slutet av 2016. Det har fått till följd att vi även ändrat vår syn på utvecklingen under loppet av 2017, med konsekvens för förändringstalen 2017 och 2018 som följd.

Trots vår missbedömning av sysselsättningen stämde lönesumman väl med prognosen för år 2016. Det betyder att timlöneökningarna (enligt nationalräkenskapernas definition) översteg vår uppskattning, vilket har föranlett en nedjustering av grundavdragsprognosen. Den sammantagna effekten av detta är en marginell uppjustering av skatteunderlaget 2016.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognos

Regeringens prognos visar snabbare tillväxt av skatteunderlaget än SKL:s samtliga år från och med 2017, framförallt mot slutet av perioden. Det beror främst på att regeringen förutsätter större ökning av arbetade timmar samt, 2017 och 2018, även snabbare lönehöjningar.

Tabell 1. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019	2020	2016–2020
SKL, apr	5,0	4,4	4,0	3,5	3,6	22,2
Reg, apr	4,9	4,8	4,1	4,2	3,9	24,0
ESV, apr	5,4	4,6	3,8	3,8	3,8	23,3
SKL, feb	4,9	4,6	3,7	3,5	3,6	22,0

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

Ekonomistyrningsverkets (ESV) prognos visar större ökning av skatteunderlaget än SKL:s samtliga år utom 2018. Skillnaden avseende 2016 beror på att pensionsinkomsterna blir större och grundavdragen mindre enligt ESV:s bedömning än enligt SKL:s. Huvudförklaringen till den snabbare ökningen i ESV-prognosen 2017 och 2019–2020 är att ESV utgår från en snabbare tillväxt av lönesumman. Arbetade timmar tilltar klart mer enligt ESV:s än SKL:s prognos. De båda sista åren motverkas effekten delvis av att SKL räknar med större sociala ersättningar.

För år 2018 prognostiserar SKL större skatteunderlagstillväxt än ESV. Förklaringen är att SKL räknar med mer positiv utveckling av arbetade timmar och inkomster från sociala ersättningar.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. När detta får göras måste framgå av de egna riktlinjerna för god ekonomisk hushållning. Ett sätt att avgöra om RUR får disponeras är att jämföra utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Med en sådan tillämpning får reserven användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. Med vår nuvarande prognos skulle det vara möjligt åren 2019 och 2020 (tabell 2). En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka ett negativt balanskravsresultat.

Tabell 2. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling; tioårigt genomsnitt samt årlig utveckling

Förändring i procent per år

	2016	2017	2018	2019	2020
Snitt 10 år	4,0	4,0	3,9	3,8	4,0
Årlig ökning	5,1	4,4	4,0	3,5	3,6
Differens	1,1	0,3	0,1	-0,4	-0,4

Källa: Skatteverket och SKL.

Slutavräkningar 2016–2017

Slutavräkning 2016

Enligt Rådet för kommunal redovisning, Rekommendation 4:2, ska det bokas upp en preliminär avräkning för innevarande års skatteintäkter i bokslutet. Av-

räkningen ska enligt rekommendationen beräknas utifrån SKL:s skatteunderlagsprognos i december.

Regeringen fastställde uppräkningsfaktorerna för 2015 och 2016 till 5,0 procent respektive 5,3 procent i Budgetpropositionen för år 2016. Slutligt utfall för 2015 blev 5,05 procent och vår prognos i december 2016 visade på en ökning av skatteunderlaget med 4,8 procent för 2016. Med den bedömningen uppgick rekommenderad uppbokning i bokslut 2016 till –99 kronor per invånare den 1.11.2015.

SKL:s prognos enligt detta cirkulär innebär en uppräkning med 5,0 procent för 2016 och därmed uppstår en korrigeringspost på +46 kronor per invånare den 1.11.2015 för 2016. Jämfört med vår prognos i februari är det en förbättring med 23 kronor per invånare.

Slutavräkning 2017

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2016 och 2017 uppgår till 5,0 procent respektive 5,2 procent, enligt Budgetpropositionen för 2017. SKL:s prognos innebär en lägre uppräkning vilket gör att vår prognos för slutavräkningen 2017 blir negativ och uppgår till –188 kronor per invånare den 1.11.2016. Jämfört med vår prognos i februari är det en försämring med 24 kronor per invånare.

Ny befolkningsprognos

Den 12 april presenterade SCB en reviderad befolkningsprognos för åren 2017–2060. Mer om prognosen finns att läsa på SCB:s webbplats:

<http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningsframskrivningar/befolkningsframskrivningar/pong/statistiknyhet/sveriges-framtida-befolkning-2017-2060/>

Sveriges befolkning passerade nyligen tio miljoner. Om knappt tio år, 2026, beräknas folkmängden ha ökat med 1 miljon och befolkningen i Sverige passerar elva miljoner.

Befolkningsframskrivningen bygger på antaganden om framtida barnafödande, överlevnad och migration.

Antalet födda barn förväntas öka varje år fram till år 2023 då det prognostiseras att födas 133 000 barn. Det beror främst på att de stora kullarna födda runt 1990 är i de mest barnafödande åldrarna. En annan förklaring är den höga invandringen de senaste och kommande åren. Barnafödandet är ofta högt för personer som nyligen invandrat, särskilt för de som invandrat för att bilda familj.

Medellivslängden har sedan länge ökat och det antas fortsätta. De senaste decennierna har männens medellivslängd ökar snabbare än kvinnornas och även det antas fortsätta. Kvinnor har dock fortsatt en högre medellivslängd än män i framtiden, men skillnaderna kommer att minska. Den ökande överlevnaden resulterar i att fler når höga åldrar.

Under 2016 invandrade 163 000 personer till Sverige, varav drygt 60 000 var flyktingar. Under samma år utvandrade 46 000 personer. Förra året trädde en

tillfällig lag i kraft som innebär begränsade möjligheter för asylsökande och familjemedlemmar att få uppehållstillstånd. Den nya lagen antas ge en lägre asylrelaterad invandring, så länge den gäller. Därefter antas den asylrelaterade invandringen återigen öka, dock inte till 2016 års nivå.

SCB varnar för att befolkningsframskrivningar alltid är behäftade med en osäkerhet. I dagens situation med en hög asylrelaterad invandring är osäkerheten än större. Nya regler såsom tillfälliga uppehållstillstånd, försörjningskrav vid anhöriginvandring och gränskontroller gör att både invandringen och utvandringen är extra svår att prognostisera. Både antalet som söker asyl och antalet som får uppehållstillstånd påverkas, förutom av situationen i hemlandet, av politiska beslut i Sverige såväl som i andra länder och på EU-nivå.

I tabellen nedan syns den nya prognosen, omräknad till befolkningen per första november respektive år.

Tabell 3. Befolkningsprognos för åren 2016–2020

	2016 (utfall)	2017	2018	2019	2020
Befolkning 1 nov	9 967 637	10 091 139	10 192 946	10 296 241	10 401 959
Procentuell förändring	1,013	1,012	1,010	1,010	1,010

Källa: SCB.

Preliminär kostnadsutjämnning 2018

SKL har gjort en preliminär beräkning av 2018 års kostnadsutjämnning med hjälp av uppdaterat underlag från SCB. Merparten av det underliggande datamaterialet är uppdaterat. Nedan beskrivs de variabler som inte ännu är fastställda samt gjorda antaganden kring dessa. De preliminära utfallen syns i bilagorna 1–3 till detta EkonomiNytt.

Antal invånare den 1 november 2017 i modellen för befolkningsförändringar

Ersättningen för eftersläpning i modellen för befolkningsförändringar har, till skillnad från tidigare beräkningar i april, gjorts utifrån den trendframskrivning av befolkningen som används i prognosunderlaget och i modellen Skatter och Bidrag. Beräkningen för 2018 bygger på en prognos av förändringen av folkmängden mellan 1 november 2016 och 1 november 2017.

Stockholm, Uppsala och Halland är de landsting som kan få ersättning för eftersläpning bidragsåret 2018, då dessa landsting har haft en genomsnittlig befolkningsökning på över 1,2 procent mellan 2012 och 2016. För att bli aktuell för ersättning bidragsåret 2018 måste befolkningsökningen också överstiga 1,2 procent mellan den 1 november 2016 och 2017. I trendframskrivningen av befolkningen får dessa tre landsting en tillräckligt stor befolkningsökning för att ett bidrag ska falla ut. De prognosticerade bidragen finansieras gemensamt av alla landsting med 28 kronor per invånare. Det slutliga utfallet i modellen för befolkningsförändringar fastställs dock inte förrän befolkningen 1.11.2017 är fastställd, dvs. i slutet av året.

Kollektivtrafikens och hälso- och sjukvårdens nettokostnader 2016

Verksamhetskostnaderna på riksnivå från bokslut 2016 kommer att ligga till grund för 2018 års utjämning. Då verksamhetskostnader ännu inte är fastställda har SKL gjort en bedömning av dessa utifrån preliminära uppgifter för utvecklingen mellan 2015 och 2016. I hälso- och sjukvården beräknas kostnaderna öka med 4,2 procent och i kollektivtrafiken med 7,2 procent.

Nettoprisindex 2017 och 2018

För att strukturkostnaden för 2018 ska motsvara 2018 års kostnadsnivå räknas standardkostnaderna för de flesta delmodeller upp med nettoprisindex (NPI) för 2017 och 2018. I prognosen som presenteras här används regeringens bedömning av NPI för 2017 (1,5 procent) och 2018 (1,7 procent) från Vårändringsbudgeten 2017. I den definitiva utjämningen används regeringens prognos som presenteras i Budgetpropositionen 2018.

Nästa beräkning

SCB kommer senast den 1 oktober att redovisa nästa prognos över 2018 års kostnadsutjämning. I den beräkningen kommer de definitiva kostnadsuppgifterna per verksamhet vara fastställda.

Löne- och prisförändring för landsting

Dessa beräkningar bygger på den bild av samhällsekonomin som presenteras ovan. Ökningstakten i löner och priser åren 2017–2021 är i linje jämfört med förra prognosen av LPIK men något nedreviderad på längre sikt (*MakroNytt 1/2017* från februari).

Vi räknar med fallande läkemedelspriser efter en tillfällig ökning 2016. Notera att vi här endast räknar med rena prisförändringar på befintligt sortiment inklusive generika. Här ingår alltså effekterna av statens överenskommelse med läkemedelsindustriföreningen (LIF), patentutgångar etc. Den eventuella merkostnaden för nya läkemedel ingår inte i våra prismätningar. Att nya läkemedel ofta kostar mer antas spegla en förbättrad kvalitet och betraktas alltså inte som en prisförändring.

Prisökningarna tilltar i takt med återhämtningen i samhällsekonomin.

Tabell 4. Prognos för LPIK

Årlig procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LPIK inkl. läkemedel	2,1	2,2	2,7	2,8	2,5	2,4
– Timlön	2,7	2,8	2,9	3,2	3,2	3,2
– Socialavgifter	2,7	3,7	5,8	5,4	3,4	3,3
– Läkemedel	0,8	–1,1	–1,1	–1,1	–1,1	–1,1
– Förbrukning	1,3	2,0	2,2	2,3	2,3	2,3
LPIK exkl. läkemedel	2,3	2,8	3,3	3,5	3,0	3,0

Notera att vi här publicerar både prisindex med kvalitetsjusterade löner för landsting (LPIK) som används i SKL:s egna beräkningar och analyser och LPI.

Det är endast sättet att beräkna löneförändringarna som skiljer de båda prisindexen åt. I LPIK ska varken förskjutningar i yrkessammansättning eller ålderssammansättning påverka lönepriset.

Tabell 5. Prognos för Landstingsprisindex, LPI

Årlig procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Landstingsprisindex inkl. läkemedel	2,5	2,6	3,1	3,1	2,8	2,8
– Timlön	3,3	3,3	3,4	3,7	3,7	3,7
– Socialavgifter	3,4	4,2	6,3	5,9	3,9	3,8
Landstingsprisindex exkl. läkemedel	2,8	3,1	3,7	3,8	3,4	3,3

Nästa prognos för landstingens prisutveckling beräknas i samband med *Makronytt* som publiceras i augusti 2017.

I övrigt gäller följande förutsättningar

I samband med varje uppdatering av våra beräkningar publiceras ”Prognosunderlag Lt-2017–2021-07-17” på vår webbplats via nedanstående länk:

www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx

Genom att i Excel-filen skriva in den egna läns-koden, får man beräkningar och bakgrundsuppgifter för sitt landsting.

I prognosunderlaget redovisas beräkningar per landsting av skatter och statsbidrag för åren 2017–2021. Från och med det år ett bidrag övergår från att vara riktat till att bli generellt inordnas motsvarande belopp i prognosunderlaget. På vår webbplats finns en tabell som innehåller vissa riktade statsbidrag samt regleringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Av tabellen framgår om och när vissa specifika bidrag ingår i prognosen eller inte. Tabellen återfinns via Ekonomi, juridik, statistik/Ekonomi/Budget och planering/Statsbidrag, eller via nedanstående länk:

<http://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag-specificering.1403.html>

Uppdatering av modellen ”Skatter & bidrag”

Landsting som använder den nya modellen Skatter & bidrag, kan ladda ner filen för förenklad uppdatering:

- Uppdateringsfil-Lt-07-17.xls

från vår webbplats via Ekonomi, juridik, statistik/Ekonomi/Budget och planering/Skatter och bidrag, landsting. Följ sedan instruktionerna i filen, eller manuellt, för att uppdatera modellen efter förutsättningarna i detta EkonomiNytt.

Skillnader jämfört med förra beräkningen (EkonomiNytt 03/2017) beror på:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Ny befolkningsprognos
- Preliminär kostnadsutjämning 2018

Beräkningarna bygger i övrigt på att befolkningen i varje län utvecklas i takt med riksprognosen men med hänsyn till historisk trend.

Den del av "välfärdsmiljarderna" som fördelas efter invånarantal, ingår i anslaget för kommunalekonomisk utjämning och därmed även i våra beräkningar.

Information om tidpunkter under 2017

Aktuella datum finns på vår webbplats under Ekonomi, juridik, statistik. Klicka på Ekonomi. Länk till sidan **Ekonomikalendern** finns under bilden med almanacka och spargris.

Har du aktiverat prenumeration från vår webbplats? För att säkert få alla våra nyheter, gå in på skl.se och välj Prenumerera på webbinnehåll. Länken ligger i den grå sidfoten längst ner på sidan.

Under vårt område Ekonomi finns de senaste uppdaterade EkonomiNytten tillgängliga och där presenteras löpande nyheter mellan dem.

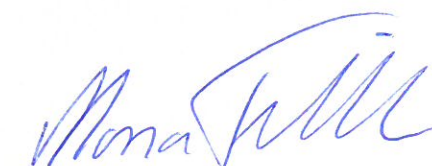
Frågor om detta EkonomiNytt kan ställas till Bo Legerius (skatteunderlaget) 08-452 77 34, Måns Norberg (utjämningsystemet) 08-452 77 99, Anders Folkesson (utjämningsystemet) 08-452 73 37, Madeleine Holm (löne- och prisförändring för landsting) 08-452 70 01, Mona Fridell (modellen Skatter & bidrag) 08-452 79 10. Alla kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skl.se.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Sektionen för ekonomisk analys

Niclas Johansson

Mona Fridell

Bilagor

Bilaga 1: Kostnadsutjämning 2018 prognos, kronor per invånare

Bilaga 2: Bidrag/avgift 2018, prognos, kronor per invånare

Bilaga 3: Förändring bidrag & avgift prognos 2018 mot utfall 2017, kronor per invånare

"Prognosunderlag-Lt-2017-2021-07-17.xls", finns på vår webbplats via följande länk: www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx